

שוב - "קורבן האביב" במהדורת וורקדורף. הדעה הרווחת הייתה, שממילא לא יספיקו להגיע בזמן לכבות את השריפה. צריך כזה נעכל תוך זקות ספורות. בכך נוכחו בשתי שריפות קודמות. יותר חשוב התרגיל עצמו, בתקנו המלא. לכן הוצג לפעמים למבקרים רמי מעלה תרגיל כבוי שריפה, בדומה לתרגילים שצה"ל עורך לנציגי ה-Bonds.

הענף השלישי בסולם ההירארכי היה ענף הפלחה, הענף הגדול ומבחינה רעיונית הענף המרכזי: החזרה לקרקע וההכשרה לעובד האדמה. היה מנוהל ע"י חקלאי הולנדי. הענף סבל פחות מהקצבת מכסות ייצור, כי תוצרתו היו גרעינים, שיפון, חיטה, חציר וקש, שעליהם לא חל קיצוב. כל מי שחשב עצמו בעל שיעור קומה (ולא רצה במלאכה) עבד כמובן ב-Landbouw. בלי ספק, העבודה הייתה קשה. טרקטור לא היה, כי בשנות השלושים טרקטור עדיין לא היה נחלת כלל החקלאים האירופים. חרשו עם כמה צמדי סוסים. את החציר קצרו בחרמש, ככל האיכרים בסביבה, ואת הדגנים קצרו באמצעות מקצרה קושרת, שקצרה וקשרה אלומות, שרוכזו בשדה לייבוש והובלו מאוחר יותר בעגלות למתבן. שם דשו אותם במכונת דייש ניידת (שהושכרה). הקש נכבש בסוף. אחד הגידולים שהענף עסק בהם היה סלק בהמות, להאבסת הבקר. כל העיבוד היה ידני- החל מהזריעה, הטיפולים, וכלה באסיף, שחל בחודש נובמבר, בימים קרים וגשומים, כשהקרקע דביקה לא פחות מאדמת העמק אצלנו. אני זוכר שהוכרז על גיוס כללי להוצאת הסלק, שהתעכב בגלל מזג האוויר הגשום. הייתה זאת עבודת פרך, להוציא את הסלקים בידיים מהבוץ הקפוא למחצה.

הרפת הייתה חלק מענף הפלחה. איני זוכר את מספר החולבות ותנובת החלב, אך הספקת המזון לבקר הייתה כמעט עצמית. נדמה לי שעשו גם חמאה, כי אכלנו חמאה בוורקדורף.

בדרגה התחתונה בסולם ההירארכי עמד ה-Tuin - גן הירק, שכלל מטע קטן של עצי פרי, מלבד עצי הפרי שהיו נטועים כשדרה לאורך השבילים בגן, חממה ללא חימום, ערוגות (ארגזי) זכוכית, וכן לול מטילות והטיפול בנוי במחנה. כפי שצינתי, כאן הייצור היה מוגבל ליכולת הקליטה של המטבח, כי לא הוקצבו לנו מכסות ייצור, לא בירקות, לא בפירות ובודאי שלא בביצים. לכן אי אפשר היה לייצר בהיקף מתקבל על הדעת. שורה אחת או שתיים מירק זה, שורה מירק אחר, כמה מלפפונים בחממה, כמה ראשי חסה מוקדמים בארגזי זכוכית - הכל באופן סמלי, לא ייצור לשמו. עם זאת, סביב ענפי משק אלה היו הרבה סערות, שהופנו לכל הכיוונים. מנהל הענף היה גוי זקן, מורה לחקלאות בדימוס, שליזו עבד סגן, פועל חקלאי הולנדי מנוסה, שידע לעבוד קשה והראה לנו את הצד המעשי והתכליתי של העבודה. המנהל, Mijnheer van der Laan, היה תיאורטיקן גדול וזלזל בהרבה דברים שהם ציפור הנפש של איכר ועובד אדמה, כגון שימוש בזבל האורגאני. הוא שלל זאת לחלוטין וסמך אך ורק על דשנים כימיים - דבר שגרם לחיכוך והתנגשות מתמדת עם הסגן שלו Mr. Slaabekoorn.

בחבורת המתמחים שנתאספו ב-Tuin נמנו כל אלה, שלא היו בעלי מלאכה או לא רצו במפורש לעבוד בפלחה. היו שהתעניינו במיוחד בגידול פירות וירקות בשיטות ההולנדיות המפורסמות בעולם. בלי ספק הענף היה יכול לתת הרבה יותר לו ההיקף היה יותר מסחרי. התייחסנו ברצינות מלאה לסביבה ולעבודה, אך מתמחי גן הירק לא כולם קורצו מחומר אחד. התאספו שם די לצים, כדי לשים לצחוק את וון דר לאן ואת התיאוריות שלו, בכל הזדמנות מתאימה. קושביץ היה הכח המוביל בשטח זה. אך העניינים נעשו עליזים ממש, אחרי שארנו הצטרף לענף. הוא כמובן הציג עצמו כרופא לפני המנהל, וכדי להוכיח את יכולתו, הזמין את מר. לאן ללול והדגים לפניו היפנוזה של עופות. וון דר לאן התרשם עמוקות, אם כי בהסתייגות מה, כי בין היתר היה חבר הכנסייה ההולנדית החדשה (הפונדמנטליסטית-קלוויניסטית), ובודאי ראה בכך מעשה שטן. להרחבת הידע החקלאי שלנו החליט לתת שיעורים תיאורטיים בשעות אחרי הצהריים. קצת כימיה וכימיה אורגנית בסיסית, ובעיות קרקע וגידול צמחים. אני נהייתי מהשיעורים, כי לא עסקתי בשטח זה אף פעם, אבל עבור בוגר אוניברסיטה כל העניין היה מגוחך. נוסף לכך, הגרמנית שבפיו של וון דר לאן הייתה כה גרועה, שאיש לא הבין הרבה ממה שסח. חרה לוון דר לאן, שלא עלה בכוחו להרשים את האקדמאים, לכן החליט להפיץ את תוכן הרצאותיו בתרגום גרמני. לשם כך הזמין אחדים מאיתנו, וביניהם אני, לביתו בוויירינגר ווארד, ושם, על כוס תה ועוגייה אחת (1), בהתאם לסגנון האירוח ההולנדי החסכוני הפוריטאני, הכתיב לנו על מכונת כתיבה ישנה את הטקסט בחצי גרמנית וחצי הולנדית, ועלינו היה לתרגם זאת לגרמנית מובנת לכל ולהדפיס. זה לא היה פשוט כלל ועיקר, כי מילים רבות בהולנדית, שפה גרמנית ביסודה, שינו את פירושן במשך הדורות, אם כי נשארו הומונימיות. עם